

LUNDS
UNIVERSITET

Sociologiska Institutionen

C-uppsats SOC 344, 41-60 p

Höstterminen 2006

HUR BLIR VI VAD VI ÄTER?

En medieanalys av överviktens diskurs

Författare: Margita Malmros

Handledare: Diana Mulinari

Abstract

Författare: Margita Malmros

Titel: Hur blir vi vad vi äter? – En medieanalys av överviktens diskurs

C-uppsats Soc 344, 41-60 p

Handledare: Diana Mulinari

Sociologiska Institutionen, Höstterminen 2006

Denna uppsats behandlar ämnet om hur diskursen om övervikt skapas och vidmakthålls och med specifikt fokus på hur detta synliggörs i tv-programmet *Du är vad du äter*. Bakgrunden till uppsatsen hämtas från den rådande samhällsdebatten om fetma och övervikt men även från främst sociologisk litteratur som behandlar övervikt likväl som det slanka idealet genom att se dessa som sociala konstruktioner. Syftet med uppsatsen är att se hur man genom sättet att representera och visa en viss grupp människor kan synliggöra och vidmakthålla en diskurs. Uppsatsen syftar också till ett ifrågasättande av en väl förankrad social norm i vårt samhälle.

Den teoretiska ansatsen har dels sin grund i kultur och diskursanalysen och dels från sociologiska teorier om kroppen och kroppens symbolik i vårt moderna samhälle. Teorier om tv som analysobjekt är också tillämpade i uppsatsen. Den metod som använts för att studera det empiriska materialet är medieanalys och tyngdpunkt under observationerna har varit hur tal och bild framställer de medverkande och hur de interagerar med varandra i programmet.

I analysen belyses och diskuteras diskursen om övervikt och hur kroppsideal skapats utifrån det religiösa, rationella och moderna tänkandet. Aspekter som kontroll och disciplin över kroppen och olika maktstrukturer är ämnesområde som skildras i analysen. Analysen har lett fram till en förståelse för de processer som ligger bakom hur kategorier skapas och reproduceras i det moderna samhället och även hur avvikelser skapas i det moderna projektet. Analysen har också genererat en insikt för att denna typ av program skapar och sänder en bild av vad som ses som normalt och eftersträvanvärt i dagens moderna samhälle. Genom konstruktionen av överviktiga som en grupp som skiljer sig från det ”normala” produceras en kunskap som främst säger något om det samhälle vi lever i än om synen på överviktiga.

Nyckelord: Övervikt, diskurs, kroppsideal, medieanalys, sociala normer, stigmatisering

Innehåll

1. Introduktion	4
2. Bakgrund och syfte	4
3. Teoretiska perspektiv	6
3.1. Kultur och TV-studier	6
3.2. Diskursanalys	7
3.3. Kroppsideal och kulturförmedlare	9
3.4. Varför dessa teorier?	10
3.5. Vilka teorier och perspektiv har då valts bort?	11
4. Presentation av det empiriska materialet	12
4.1. Du är vad du äter	12
4.2. Medverkande	14
4.3. Sammanfattning	15
5. Metod	16
5.1. Fördelar och nackdelar med metodval	17
6. Analys av programmet	18
6.1. Diskursen om övervikt	18
6.2. Disciplinen över kroppen	20
6.3. Maktstrukturer	22
6.4. Sammanfattning och utvärdering av analysen	27
7. Avslutande reflektioner	28
8. Referenser	30

1. Introduktion

”Varje samhälle avgör vilka medel som kommer till användning för att dela in människor i kategorier, samt vilka egenheter som uppfattas som vanliga och naturliga inom varje sådan kategori” (Goffman 2003:11).

Denna uppsats behandlar ämnet om hur diskursen om övervikt¹ skapas och vidmakthålls och med specifikt fokus på hur detta synliggörs i tv-programmet *Du är vad du äter*. Att leva i dagens västerländska samhälle innebär att man lever i en kultur där valet av livsstilar tycks oändligt och man har alla möjligheter att skapa sitt liv till det man vill. Men är det inte så att det trots dessa valmöjligheter finns livsstilar som inte ses som eftersträvansvärda? Finns det inte vissa ideal eller normer som bör följas i skapandeprocessen? Och i så fall, hur synliggörs avvikelserna från dessa ideal eller normer? Vad är det som utelämnas? Man kan ju också fråga sig när alla dessa möjligheter blir till skyldigheter och vem som har makten att uttala sig?

Tankarna bakom ämnet för uppsatsen grundlades då jag läste socialpsykologen Thomas Johanssons *Makeovermani* i vilken han diskuterar den alltmer utbredda självhjälpskulturen i vår samtid och människors strävan efter det perfekta jaget (2006). I denna bok kände jag igen många av mina egna tankar och funderingar angående detta ämnesområde samtidigt som den självklart bar frukt till nya frågeställningar hos mig. När jag ett tag efter att ha läst denna bok fastnade framför den Brittiska versionen av ”*Du är vad du äter*” på tv så började idén till ämnet för denna uppsats så sakta ta form. Den främsta orsaken till att jag greps av programmet var inte en förfäran över mängden skräpmat som visades och inte heller underklädesbilderna av deltagarna i programmet vilket jag utgår från var meningen att man skulle göra. Det jag fann upprörande var den, i mitt tycke, avhumaniserande behandlingen av deltagarna och hur dom framställdes i tv-programmet.

2. Bakgrund och syfte

Antalet människor som idag faller under beteckningen överviktiga ökar och på nyheterna talas det om att en fetma - epidemi härjar i Sverige. Det är väl heller knappast någon som har undgått debatten om fetman som en av dagens stora samhällsproblem. Samtidigt är det så att det som räknas som övervikt och fetma är föränderligt över tid och olika kontexter. Detta är något som Thomas Johansson tar upp och han menar att; ”*Som vi sett skiftar definitionerna av*

---

¹ I denna uppsats avser jag att använda begreppet övervikt eftersom det är en definition som används för att definiera en egenskap hos en individ eller en grupp. Vad som räknas som övervikt varierar men jag kommer att tillämpa begreppet utifrån den litteratur och det material som ligger till grund för uppsatsen.

vad som kan eller bör ses som en idealvikt, konstruktionen av denna ideala vikt varierar också” (2006: 124). Han menar vidare att skönhetsidealet spelar en stor roll för vad som räknas som övervikt och även att *”Tanken att det finns ett starkt samband mellan vikt och moral har trängt sig in i folkmedvetandet”* (2006: 116). Den feministiska sociologen Anna Johansson visar i sin bok *Elefant i nylonstrumpor* på en liknande problematik (1999). Hon behandlar i denna bok överviktsproblematiken ur ett feministiskt perspektiv och menar att; *”Kroppstorleken har under de senaste decennierna fått en alltmer betydelsefull roll i skapandet av kvinnlighet. Den smala kvinnokroppen har kommit att dominera över den tjocka, den fettfria kroppen över den feta”*(1999: 27). En bra bakgrundsbild av ämnesområdet och ett historiskt perspektiv av hur diskursen om överviktiga skapats återfinns hos historikern Peter Stearns i hans *Fat History – Bodies and Beauty in the Modern West* där han framförallt behandlar USA: s och Frankrikes syn på övervikt genom historien (1997). Hur kroppsidealet har ändrats över tid är också något som kulturteoretikern Susan Bordo tar upp i sin artikel *Den slanka kroppens budskap* i vilken Bordo bl a diskuterar vårt intresse för den slanka kroppen och den moraliska betydelsen av att ha en tjock eller slank kropp (1993). Hon gör i denna artikel kopplingar till tv-program som behandlar viktproblem och hon skriver i anknytning till detta: *”Eftersom vi övriga måste kämpa för att bli godkända och ‘normala’ kan vi inte tillåta dem² att slinka ur nätet; de måste sättas på plats, förödmjukas och besegras”*(1993:12).

Syftet med denna uppsats är att se hur man genom sättet att representera och visa en viss grupp människor kan synliggöra och vidmakthålla en diskurs. Uppsatsen syftar också till ett ifrågasättande av en väl förankrad social norm i vårt samhälle. Min avsikt är inte att ta ställning för huruvida dessa program hjälper individer att gå ner i vikt och inte heller att diskutera hälsoproblemen med att vara överviktig. Jag anser inte att man enbart genom dessa tv-program kan skapa en diskurs om överviktiga men jag skulle vilja hävda att de bidrar till att bevara både den stereotypa bild av överviktiga som är förankrad i vårt västerländska samhälle samt sättet att tala om denna grupp.

---

² De som avses är de överviktiga

3. Teoretiska perspektiv

Jag kommer i detta avsnitt att redogöra för perspektiv, teorier och begrepp som jag finner användbara för min analys och för att nå en förståelse för det empiriska material som denna uppsats innefattar. Jag kommer avslutningsvis att utvärdera mitt val av teorier samt redogöra för mina teoretiska avgränsningar.

3.1. Kultur och Tv-studier

Uppsatsen faller inom ramen för den brittiska traditionen kulturstudier då den intresserar sig för kultur och framförallt behandlar hur olika grupper representeras och ges mening. Man fokuserar även på hur dessa kulturella uttryck sammanlänkas med maktförhållande i samhället. Uppfattningen om att de uttryck som finns i kulturen har samband med maktrelationer i samhället är centralt inom kulturstudier och man väljer perspektiv från olika discipliner för att på bästa sätt kunna utforska dessa relationer. Man ser makt som ett sätt att hålla ihop sociala relationer men också som en kraft som subordinerar en grupp mot en annan. En stor del av kulturstudier handlar om representation vilket är grundläggande för min uppsats. Representation handlar om hur världen är socialt konstruerad och hur den representeras för och av oss. Kulturstudier kan förstås som en studie av kulturen som representativa praktiker om hur mening skapas i en viss kontext. Sådana kulturella representationer återfinns i t ex böcker, tidningar och tv-program (jfr Tiggervall 2005: 2f samt Barker 2003: 7f).

” *Television is the biggest source of information in my life. I treat television as my window to the world*” (Sagt av 15-årig pojke i Gaunlett, Hill 1999: 114). Forskning inom tv- studier har ökat markant på senare tid och ses mer och mer som ett intressant område att studera. Även om man inte kan dra några enkla konklusioner så är det en användbar sociologisk resurs för att kunna skapa en förståelse för den moderna världen. Europeisk television har historiskt sett haft en utbildande funktion och syftat till att höja allmänhetens kulturella utbildning. Denna inriktning leder många gånger till en paternalism där en kulturell elit bestämmer vad som ska sändas (Gerathy, Lusted 1998). Många människor idag bär med sig televisionen genom livet och den påverkar vardagslivet i olika utsträckning. Det råder dock delade meningar om hur mycket man påverkas av det som sänds på tv. Professor Arthur Berger menar att media och populär kultur är central för spridningen av våra övertygelser och vår uppfattning om vad som är rätt och fel (1991). Han anser att den individuella socialisationen i avseende att lära oss sociala roller, värderingar och normer i samhällen delvis sker genom media. Genom denna

informatiella socialisation är människor ofta inte medvetna om vad man lär sig och inte heller vilka roller som spelas (jfr Berger 1991).

"From this perspective the mass media and popular culture constitute a crucial link between the institutions of society (and the superstructure in general) and individual consciousness" (Berger 1991:38). En sociolog som har studerat televisionens betydelse är Pierre Bourdieu. I sin bok *Om Televisionen* menar han att *"Televisionen har ett faktiskt monopol på att utforma världsbilden för en stor del av befolkningen"* (1998:30) och att televisionen mer och mer blir ett instrument som skapar verkligheten snarare än återger den. Bourdieu menar att tv: s värdering därmed blir vägledande för vår sociala existens. Han diskuterar även svårigheten med att kommunicera via televisionen och menar att detta ofta löses genom att man för vidare en redan vedertagen åsikt och allmänna övertygelser för att vara säker på att budskapet når fram. En viktig aspekt för Bourdieu är att televisionen har en växande symbolisk tyngd och att journalister och tv-producenter på grund av konkurrens alltför ofta använder sig av sensationspressens gamla trick och viker en stor del av tiden i tv åt vad Bourdieu kallar *faits divers* som han menar *"avpolitiserar och reducerar livet i världen till anekdoter och skvaller/.../genom att fästa uppmärksamheten vid händelser utan politisk betydelse så att man kan "dra lärdom av dem" eller betrakta dem som " samhällsproblem"*(1998:74). I genren *fait divers* belyses ett "samhällsfenomen" på ett sensationellt och dramatiskt sätt som ofta riktar sig till känslor hos tittarna som kan framkalla en mobiliserande kraft för att komma tillrätta med det som framställs som ett problem (jfr Bourdieu 1998).

Inom kulturstudier är diskursanalysen en metodologisk och teoretisk ansats som man ofta använder sig av för att identifiera och beskriva diskurser samt för att se hur kunskap och mening bildas genom språk och representationer. Detta är ett perspektiv som även jag finner användbart för min analys.

3.2. Diskursanalys

Diskurs kan ses som en struktur av all social praktik då den både skapar, reproducerar och förändrar kunskap, identiteter och sociala relationer. Eftersom en diskurs framställer världen på ett speciellt sätt och inte på ett annat skapas gränsen mellan vad som anses vara sant eller falskt och vissa beteende kommer därför att framstå som relevanta och möjliga medan andra kommer att ses som besynnerliga eller rentav som ett otänkbart sätt att agera. Det är i den meningen som diskursen kan anses som bestämmande för det sociala. *"I en diskursanalys undviker man alltså att värdera hur 'sanna' utsagor om verkligheten är för att istället studera hur de uppstår, underhålls och används /.../"* (Sahlin 1999:90). Nu är det ju inte så att allt kan

härledas till en diskursiv dimension utan en diskurs skapas genom att den med tillämpat språk eller framställningsordning ges mening. Utan en diskurs om dårar eller brottslingar skulle vi inte framställa dessa som speciella kategorier av individer som värda att studera, utforska eller behandla. När dessa kategorier ges mening och genom detta bildar en diskurs så underordnas individerna dessa diskursiva kategoriseringar. Det är inte heller så att en diskurs skapas genom en text eller ett uttalande utan den genereras utifrån en fokusering av en mängd texter och uttalanden om ett visst ämne eller fenomen och på detta sätt görs det menings och kunskapsskapande (Tiggervall 1995: 27f samt Sahlin 1999). ”*Samma diskurs, vilken karaktäriseras av sättet att tänka kring, eller kunskapen om något vid en viss tidpunkt, uppenbaras genom en mängd texter/.../ vilka kommer till uttryck inom olika institutioner i samhället*” (Hall ur Tiggervall 1995:26). En av utgångspunkterna inom diskursanalysen är det socialkonstruktivistiska perspektivet vars grundläggande premisser är att man har en kritisk inställning till självklar kunskap och att man inte betraktar vår kunskap om världen som en objektiv sanning. Man ser verkligheten som tillgänglig endast genom de kategorier vi skapar och att verkligheten är en produkt av vårt sätt att kategorisera världen. Det socialkonstruktivistiska perspektivet menar också att vi är historiska och kulturella varelser och genom detta så är vår kunskap om världen alltid kulturellt och historiskt präglad. ”*I konkreta situationer är såväl kunskap som identiteter mycket fasta strukturer. Det finns begränsade och begränsande ramar för de identiteter individer kan anta i det vardagliga livet, liksom det finns begränsningar för vilka utsagor som accepteras som meningsfulla, allt beroende på kontexten*” (Tiggervall 1995:24).

Någon som är betydande ur sociologisk synvinkel för utformningen av diskursbegreppet är den franske filosofen Michel Foucault. Han är intresserad av olika diskursers beskrivning och analys samt av dess effekter. Diskurs handlar både om språk och praktiker och refererar till den reglerade produktionen av kunskap. Diskurser konstruerar, definierar och producerar kunskapen på ett intelligent sätt samtidigt som den exkluderar andra sätt att resonera som ointelligenta. Foucault utforskar hur, genom att använda sig av olika typer av maktutövning, mening stabiliseras och regleras som en diskurs (Barker 2003:20,78). I diskursbegreppet ligger en maktdimension som innebär en möjlighet att studera ett fenomen och synliggöra vilka röster och representationer som exkluderas. Sahlin menar att man i ”*Diskursanalysen gör det möjligt att se det märkvärdiga i något som framstår som naturligt. Ingen text kan uttrycka allt utan vilar på en rad outtalade förutsättningar, men i den diskursanalys läser*

man inte texten för att få veta vad författaren vill säga, utan man granskar dem för att undersöka vad de underförstå, omöjliggör, respektive implicerar”(1999:91).

Kultur som intresseområde har inom sociologin blivit alltmer centralt och teorier om kultur och kroppen som kulturell markör är relevanta och tillämpbara på mitt empiriska material.

3.3. Kroppsideal och kulturförmedlare

”Successful images require successful bodies, wich have been trained, disciplined and orchestrated to enchance our personal value”(Turner 1984:111).

Sociologen Bryan Turner menar att man inom sociologin historiskt sätt har negligerat kroppens betydelse och funktion i samhället (1984:30). Turner lyfter fram flera olika perspektiv i sin litteratur om kroppen och i sin teori om dietens diskurs är han framförallt inspirerad av Foucault och Max Weber. Turner menar att disciplineringen av våra kroppar växt fram genom en ökad social kontroll över kroppen i det offentliga rummet och en ökad rationaliseringsprocess i samhället som sträcker sig över alla områden i människors liv (Featherstone, Hepworth, Turner 1999). Turner diskuterar även religionens roll och mer specifikt asketismen, som innebär en kontroll av passioner, fasta och regelbundenhet och han anser att behandlingen av dieten började som en teologi om köttet som sedan utvecklades till en moraliserande läkarvetenskap för att slutligen etableras som en vetenskap om den effektiva kroppen (Turner 1984:3). Turner menar att kroppens sociologi är en studie över problematiken med samhällelig ordning och en del av denna problematik är hur man reproducerar och reglerar en population, ett bra exempel här är hur man reglerar människors sexualitet. Turner lyfter också fram den intressanta kopplingen mellan mat som en naturlig och grundläggande mänskligt behov samtidigt som detta behov är utsatt för en kulturell och samhällelig reglering (Jfr Turner 1984).

Kultursociologen Mike Featherstone menar att kroppen är viktig i dagens konsumtionskultur då det är med den vi visar vårt jag och i denna kultur så *”utgör den vackra, sexiga och attraktiva kroppen ett bevis för moralisk föredömlighet, medan den tjocka, fula eller otränade kroppen närmast ses som ett bevis på moralisk slapphet eller misslyckande”* (Johansson, Miegel ur Featherstone 1994:10). Featherstone lyfter fram kroppens betydelse för att presentera sig själv på bästa sätt och han menar att *”I konsumtionskulturen förenas den yttre och inre kroppen: det primära syftet med underhåll av den inre kroppen blir att förbättra den yttre kroppens utseende”* (Featherstone 1994:106). Vem är det då som tillhandahåller vilka ideal som anses eftersträvansvärda?

Featherstone lyfter fram de nya kulturförmedlarnas betydelse och inverkan i den samtida kulturen och menar att dessa har kommit att betyda mycket för kulturens spridning och definitioner och i detta så förändras till viss del distinktionen mellan fin/populärkultur (1994). Begreppet är ursprungligen Bourdieus men då han framförallt fokuserar på de "klassiskt" intellektuella så lägger Featherstone tonvikt på de "nya" kulturförmedlarna (Featherstone 1994: 9). Denna ökande grupp återfinns i inom tv -produktion, reklam och inom olika rådgivningsinstanser. De är fascinerade av identitet, utseende och livsstil och identifierar sig med och för vidare de intellektuellas livsstilar. Detta skapar nya hierarkier och fraktioner i samhället och leder bl a till en försvagning av de intellektuellas status då dessa inte råder över eller kan kontrollera kulturell produktion i samma utsträckning som tidigare (jfr Featherstone 1994). Sociologen Beverly Skeggs tillhandahåller begreppet respektabilitet som är användbart för min analys (1999). "*Respektabiliteten var en av de viktigaste mekanismerna för att klassbegreppet skulle växa fram*" (Skeggs 1999:11). De som anses respektabla är de som har värde och legitimitet, det som anses eftersträvansvärt. Framställningen av människor som tillhör en viss klass bidrar till att sänka respektive höja värdet på deras kapital³ och därmed deras möjlighet att omvandla sitt kapital (jfr Skeggs 1997:25).

3.4. Varför dessa teorier?

För att analysera ett tv-program som *Du är vad du äter* finns det ett antal teorier som kan vara användbara. Detta har gjort att jag haft en del svårigheter med att välja ut lämpliga teorier men de som jag slutligen bestämt mig för finner jag relevanta och användbara för min analys och för att skapa en förståelse för mitt empiriska material. Kulturstudier är ett användbart perspektiv eftersom det just intresserar sig för representationer och maktrelationer som kommer till uttryck i kulturen. Viktig är också kulturstudiernas syn på sociala konstruktioner. Jag anser att övervikt är just en sådan social konstruktion precis som det slanka idealet är. Jag anser också att det som förmedlas genom tv-rutan påverkar oss både genom att socialisera oss inom ett samhälle och att till viss del reproducera eller vidmakthålla de normer och ideal som finns i ett samhälle. Mediesamhället är idag en viktig informationskälla och jag tror att vi påverkas av det vi ser på tv mer än vi vill medge eller ens är medvetna om. Detta tror jag gäller i allra högsta grad barn och ungdomar som inte helt besitter förmågan att värdera information utan de uppfattar allt som visas på tv som sant. Vad är det för kunskap och sanning som visas på tv i dessa dagar? Vem har rätt att uttala sig? Och vem säger vad? Vem

---

³ Skeggs använder sig av Bourdieus teorier om olika kapitalformer.

kan vi lita på och vem ses som tvivelaktig? Vem skapar kunskapen och väljer vad som är viktigt? Detta är frågor som jag anser är av stor vikt i ett mediesamhälle.

Inom diskursanalysen finns en maktdimension som jag finner väldigt användbar för min analys med hänseende på vem som får uttala sig, vem som representeras och hur detta görs. Intressant är också att man genom att tala om vissa fenomen eller egenskaper skapar kategorier som utsätts för granskning. Om det inte funnits en diskurs om överviktiga i samhället så hade jag ju inte valt detta ämne för min uppsats. Skeggs begrepp om respektabilitet finner jag användbart då det öppnar för en klassanalys med hänseende på den delvis nya klassfraktion som skapas i och med de ”nya kulturförmedlarnas” ökande betydelse för kulturell produktion. Skeggs applicerar sina begrepp och teorier på arbetarklassen men jag avser att använda detta begrepp på gruppen överviktiga. Jag menar att man inte kan analysera eller förstå vår samtid utan att ta hänsyn till hur denna samtid växt fram. Jag tror att religionen spelar en stor roll för att förstå hur vårt samhälle ser ut och fungerar idag men det finns en tendens att detta perspektiv glöms bort i dagens sekulära svenska samhälle. Därför finner jag Turners historiska perspektiv på hur kroppens ideal växt fram av intresse. Turners koppling mellan Foucault och Weber är av stort intresse för min analys liksom hans teorier om hur sexualiteten regleras i en population. Inom diskursanalysen så synliggörs olika hierarkier och begreppet om de nya kulturförmedlarna är användbart för att kunna genomföra en analys av olika makthierarkier och fraktioner som representeras i programmet. Jag anser att ovanstående teorier ger en bra grund för min analys genom att de ger mig verktygen för att lyfta fram olika aspekter. Michel Foucault är en stor inspirationskälla för många av de teorier jag presenterat. Jag har primärt valt att använda mig av dessa teoretikers tolkning av Foucault vilket ger den fördelen att jag kunnat använda mig av en ”färdig” koppling och definition till exempelvis diskursbegreppet och disciplineringen av kroppen. Detta har underlättat mitt arbete men har den nackdelen att jag använt mig av sekundära tolkningar, kanske hade jag tolkat Foucault annorlunda och kommit fram till andra slutsatser.

3.5. Vilka teorier och perspektiv har då valts bort?

Det feministiska perspektivet kommer att vara närvarande i analysen men det är inte ett framträdande perspektiv. Detta grundar sig på att jag utifrån mitt material och min litteratur funnit att övervikt idag också alltmer börjar vara en fråga även för män, dock kommer jag i min analys att lyfta fram könsskillnader till viss del. En sociolog som kunde vara relevant för min studie är Erving Goffman. Hans bok om *Stigma den avvikandes roll och identitet* (2003)

har spelat stor roll för vår syn på sociala identiteter och de stigmatiserade grupper i vårt samhälle som överviktiga är ett exempel på. Att jag slutligen valde att utelämna denne förträffliga sociolog är att Goffmans fokus ligger på interaktioner på mikronivå samt att författarens teorier saknar en förståelse för kopplingen mellan skapandet av kulturprodukter och maktrelationer i samhället. Sociologen Anthony Giddens begrepp disemebedding och expertsystem hade också kunnat vara användbart för min analys (se ex 1996). Dock är min tolkning att Bourdieus och Featherstones ”Nya kulturförmedlare” fyller om inte en likadan så i alla fall en liknande funktion för min analys. Fördelen med de nya kulturförmedlarna som begrepp är att de är närmare kopplat till kultur och kroppsideal än vad Giddens teori är.

4. Presentation av det empiriska materialet

Jag kommer här att redogöra för bakgrundsfakta samt upplägg av programmet *Du är vad du äter*⁴. Jag kommer också att presentera de program som jag valt att studera närmare. Detta urval är gjort utifrån ett större antal program som jag tittat på och alla de program jag sett kommer att användas till viss del i min analys men jag presenterar här endast de program som jag specifikt lagt fokus på. Dessa val har baserats på att de ska vara en jämlik representation mellan könen och för att få så bred social bakgrund som möjligt. Jag har förutom tv-programmen använt mig av viss information om programmen på internet. Specialprogrammet *Du är vad du äter - Fatland* har jag valt för att det möjliggör en fördjupad analys i hänseende om hur man framställer ”experterna”. Introduktionen av de medverkande i programmen baseras på hur de presenteras och presenterar sig själv i respektive avsnitt samt på TV3: s hemsida. Jag har dock valt att inte ta upp aspekter som vikt och fettprocent för att jag anser detta överflödigt. Jag kommer avslutningsvis att göra en sammanfattning där jag utvärderar materialet.

4.1. Du är vad du äter

Livsstilsprogrammet *Du är vad du äter* sänds så gott som dagligen på TV3. Programmet produceras av Titan Television och formatet är utvecklat av Celador, som även ligger bakom den brittiska versionen av programmet. Den svenska versionen av *Du är vad du äter* nominerades till bästa livsstilsprogram i SVT Kristallen – 06 (Wikipedia.org 7/12-06). De svenska programmen leds av kostrådgivaren Anna Skipper och de brittiska av Dr. Gillian McKeith. Övriga ”fasta” fackmän är Dr. Anders och Dr. Patel samt en speaker som

---

⁴ Inbegriper både den svenska och den brittiska versionen.

kommenterar maten och deltagarna samt redogör för viss fakta. Alla avsnitt är i princip upplagda på samma sätt. Deltagarna ska med hjälp av kostexperterna ändra sina kostvanor under 8 veckor. Programmen inleds med att deltagaren får redogöra för sina matvanor och speakern presenterar personens vikt och en kort resumé av personlighetsdrag etc. Under tiden som denna presentation sker så visas deltagaren i underkläder och filmas från olika håll och vinklar. Man får även se deltagaren i olika situationer då han/hon äter. Ofta förekommer en redogörelse för hur och varför en viktuppgång har skett och skälen till att man vill gå ner i vikt. Sedan antror Anna Skipper/Gillian Mc Keith⁵ scenen och rensar ut all ohälsosam mat i deltagarens hem samt redogör för diverse fakta om maten och vad den gör med kroppen. Deltagaren blir sedan konfronterad med den mat som han/hon konsumerat under en vecka. Denna mat ligger uppslängd på ett bord och speakerrösten redogör för den mat och dryck som finns på bordet. Efter detta mäts midjemått och kroppsfett och deltagaren får väga sig. En hälsoundersökning hos Doktor Anders/Patel ingår också där deltagaren får veta mer om de sjukdomar som deras övervikt för med sig.

Alternativmedicinska behandlingar är ofta en del av programmen liksom ett personligt utformat träningsprogram. ”Experterna” introducerar ett bord med den hälsosamma mat som deltagaren nu ska äta. Denna mat presenteras på ett betydligt aptitligare sätt än den ohälsosamma maten. Därefter får deltagaren klara sig själv med sin nya mat och sina nya vanor under 4 veckor för att sedan träffa Anna Skipper på nytt. De får då ytterligare tips och blir avslöjade om de fuskat med dieten eller träningen. Efter 8 veckor vägs och mäts personen på nytt och Skipper illustrerar viktnedgången genom att hänga någon mat på deltagaren i den vikt som de gått ner. Deltagaren är vid detta sista möte fullt påklädd och uppsnopsad på olika sätt (nyklippt, festsminkad etc.). Deltagaren visas i före och efter bilder. Programmet avslutas ofta med att personen gör något som de inte kunnat tidigare på grund av sin övervikt. Den brittiska versionen skiljer sig från den svenska genom att deltagarna inte avslöjas med fusk i den brittiska versionen. Inte heller så vägs och mäts de på samma sätt. I den brittiska versionen så använder man sig inte av några alternativmetoder men deltagarna får istället genomgå en kolonsköljning⁶ och lämna avförings/blodprov.

---

⁵ Dessa kommer framgent att kallas ”experterna”

⁶ En typ av tarmsköljning

4.2. Medverkande

Här följer en kort presentation av de specifika program jag valt ut och av de personer som deltar i dessa program. Jag presenterar först de svenska avsnitten sedan de brittiska, avslutningsvis sker en presentation av specialprogrammet Fatland.

Kostexperten Anna Skipper är en solbränd yppig blondin som ger ett väldigt feminint och sunt intryck. Hon har ett uppdrag att slutföra, detta uppdrag är att få deltagaren att ändra livsstil och byta kostvanor. *”Jag har dedikerat mitt liv åt att hjälpa människor på bästa möjliga sätt med respekt för individen i centrum”* (Annaskipper.se -7/12-06).

5/10-06: Den öglade kocken Sebastian har smak för livets goda. Hans övervikt har lett till stor mage, inga tjejer och en usel golfswing. När Sebastian inte äter eller festar sitter han vid datorn. Han vill främst gå ner i vikt för att bli populär hos tjejerna igen och för att kunna spela golf. *”Man vet vad som ser bra ut och inte bra ut”* (Sebastians kommentar). Frågan är om 8 veckor med Anna Skipper kan putsa bort hans killpattar? (TV3.se 20/12-06).

19/10-06: Partyprinsessan Katarina älskar mat och hennes nattjobb har satt djupa spår i hennes förhållande till mat. Katarina dricker inte som en hel karl utan super som ett helt arbetslag. Hon är äcklad av sig själv och har dåligt självförtroende på grund av fetman. Katarina vill främst gå ner i vikt för att bli snygg och slippa ryggont (19/10-06 samt TV3.se 20/12-06).

26/10-06: Guldsmedsparet Johanna och Eric jobbar jämt och planerar sällan sina måltider. Erics övervikt har lett till en rejäl kanonkula och att han måste sova med syrgassmask – en riktig romantikdödare. Paret ses som en svår nöt att knäcka till och med för Anna Skipper. Eric vill gå ner i vikt för att bli så snygg och attraktiv så att Johanna vill förlova sig med honom. Johanna har tidigare lidit av ätstörningar men har gått upp mycket i vikt det senaste året och vill främst gå ner i vikt för att kroppen ska komma i balans igen.

Gillian McKeith presenteras som Dr Diet. Efter att ha gått igenom landets köksskåp menar Gillian att man är vad man äter och hon bedriver ett krig mot osund mat. Hon är en slank, nätt blondin som ger ett feminint och nästan lite bräckligt intryck.

13/7-06: Karl och Michelle Hobday fostrar nästa generations skräpmatsätare. ”*Jag gör de lätt för mig*” (Michelle 13/7). I programmet deltar hela familjen Hobday vilket inkluderar 4 barn i åldrarna 10 månader - 10 år.

21/7-06: Storätarna Nicky och Dean Mill är så stora så att de skulle kunna hamna i en för tidig och mycket stor grav. Dean är så storväxt så att han stängts av från det rugbylag han en gång startade. Gillian är mycket förfärad över parets matvanor ”*Det är fruktansvärt, det du har gjort mot dig själv*”.

29/7-06: Fatland: I detta program så åker fem överviktiga briter till semesterparadiset Fatland som beskrivs vara ett paradiset för överviktiga. Fatland är den benämning som presenteras i programmet men hotellet heter i realiteten Freedom Paradise. Man får veta vilka problem deltagarna har på grund av sin övervikt exempelvis har de blivit övergivna i kärlek, inte badat offentligt på 15 år, är arbetslösa, utan vänner och oattraktiva. Deltagarna har en negativ inställning till sig själv och sina kroppar. ”*Jag hatar mig själv, jag hatar det jag ser... allt som jag är.*” De presenteras som sjukligt överviktiga och fetman har gjort det omöjligt för dem att leva lyckliga liv. ”*Vissa inbillar sig att fetma är okej. För mig är fetma inte okej*”. I Fatland ska de träffa den amerikanska Marilyn som skriver böcker och håller kurser i om hur man accepterar och blir lycklig med sin övervikt detta ska uppnås med hjälp av hennes metod som hon kallar Fat Liberation. ”*Hon har blivit socialt accepterad genom att göra sig till åtlöje*” (deltagare 29/7-06). Marilyn är själv överviktig och presenteras iförd en rosa baddräkt och rosa fjäderboa som hon kallar Fifi. ”*Jag känner mig maffig*” (Marilyn). Programmet ska visa att övervikt inte är ett hinder för att bli en lyckligare människa. Deltagarna ska komma över sin negativa inställning med hjälp av metoder som kroppsmålning och synkroniserad simning.

4.3. Sammanfattning

När jag först började samla material till denna uppsats så tittade jag på ett flertal olika program som i någon mån behandlade övervikt som exempelvis *Tjockholmen* och *Biggest Looser*. Jag fann dock rätt så snart att jag var tvungen att begränsa mitt empiriska material och valde slutligen att fokusera på *Du är vad du äter*. Programmen som ligger till grund för analysen sändes främst under sommaren och hösten -06. Att valet föll på detta program var att det är det mest frekvent förekommande program som behandlar överviktsproblematik. Det är också det program som har fångat mitt intresse mest. Jag har valt att studera både den svenska och den brittiska versionen men jag har under arbetets gång märkt att inte ens denna

begränsning varit tillräcklig. Skillnaderna mellan programmen är i och för sig inte stora men min analys hade kunnat fördjupas ytterligare om jag valt endast den svenska versionen. Fördelen har varit att jag blivit varse vissa aspekter som jag inte tror uppmärksammats annars. Detta kommer att lyftas fram i analysen.

5. Metod

Hur närmar man sig då på bästa sätt ett tv-program som analysobjekt? Att studera tv innebär att man använder sig av en metodologi där analys och metod är svåra att separera från varandra. För min del så har detta inneburit att de aspekter och perspektiv som en diskursanalys möjliggör har funnits med då jag studerat mitt material. Diskursanalys är ett perspektiv som har både teoretiska och metodologiska aspekter och jag har i denna uppsats valt att presentera diskursanalysen under teoriavsnittet men det hade gjort sig lika bra i metodavsnittet. Första gången jag tittade igenom valda program så gjordes detta utan färdiga frågeställningar och teoretiska perspektiv men såklart hade jag en förförståelse och en uppfattning om mitt material. Denna förförståelse är att jag betraktar överviktiga som en stigmatiserad grupp i samhället och jag anser att bilden av denna grupp förstärks i samhället genom hur de framställs i program som *Du är vad du äter*. Jag menar att det slanka idealet är ett väldigt djupt förankrat ideal i vårt svenska samhälle och detta leder till att stigmatiseringen av överviktiga till viss mån ses som självklar och naturlig.

Bergers bok "*Media Analysis Techniques*" har varit till stor hjälp för mig för att kunna urskilja mönster och relevanta aspekter i mitt material (1991). I denna bok ger Berger tips på vad man kan ta i beaktande då man studerar tv och jag har främst haft nytta av hans kapitel om semiologisk analys som studerar hur symboler ges mening i texter och bilder som exempelvis i TV-program. "*Our basic concern will always be how meaning is generated and conveyed*" (Berger 1991:5). Semiologisk analys har applicerats inom ett flertal område där man intresserar sig för hur kommunikation och överföring av information sker. En relevant aspekt som hur kameravinkeln påverkar meningen i bilden hade jag inte uppmärksammat eller reflekterat över utan hjälp av Bergers bok.

Denna uppsats har för mig inneburit en hel del tv-tittande. Jag har inte bara tittat på ett flertal program av *Du är vad du äter* utan även följt delar av den allmänna debatten om övervikt på tv och i tidningar. Att göra en medieanalys betyder att man får titta igenom samma avsnitt flera gånger och även göra en massa pauser och stopp medan man antecknar. Jag har

sammanlagt observerat varje specifikt avsnitt fyra gånger och fört anteckningar för hand under tiden. När jag tittade igenom programmen en andra gång så tog jag ut olika tema som jag studerade specifikt vid de nästföljande observationerna. Jag observerade hur ”experterna” framställdes och bemöttes, hur deltagarna framställdes och bemöttes och jag hade även ett speciellt tema om hur maten presenterades i programmet. Sista gången jag tittade igenom programmen så tog jag ut citat som jag funnit användbara och belysande. Jag har förutom de fyra observationerna fått gå tillbaka och titta på enskilda delar av vissa program när jag känt mig osäker på min tolkning.

5.1. Fördelar och nackdelar med metodval

När man gör en analys av en text eller av bilder så behöver man inte som vid andra metoder som exempelvis intervjuer och experiment ta hänsyn eller vara orolig för att man på något sätt påverkar sitt material. Materialet är detsamma oavsett vem som gör en tolkning av det och detta tycker jag är en stor fördel. Sedan måste man ju precis som vid andra metoder vara medveten om att det är forskarens subjektiva tolkning även om materialet inte påverkas. Jag tycker också att det varit positivt att genomföra en medieanalys med tanke på ämnesvalet. Genom att behandla ett ämne som för många människor kan upplevas som känsligt eller upprörande på ett så distanserat sätt som denna typ av metod möjliggör har varit till stor fördel för mig och underlättat mitt arbete. När jag först började fundera på denna uppsats så var min ambition att genomföra djupintervjuer med överviktiga. Denna metod förkastades eftersom jag inte är intresserad av överviktigas självuppfattning i denna uppsats. Jag insåg också att det skulle bli svårt att få tag i informanter. Detta vittnar bl a Ulrica Nyberg om i sin uppsats ”*Att ha Fetma - bemötande och strategier i det sociala rummet*” (2004). Rebecca Lernesjö har skrivit en uppsats om talkshowen Ricki Lake och hon har lagt upp metoden på ett spännande sätt genom att hon låtit informanter ta del av ett avsnitt av Ricki Lake för att sedan intervjua dem (2004). Ett sådant upplägg hade varit både intressant och relevant för min uppsats men jag tror att en sådan metod bara hade varit genomförbar på bekostnad av bredden i min analys. En annan intressant metod hade varit att intervjua människor om hur de ser på övervikt och överviktiga och detta är en möjlig uppföljning till min uppsats.

Tiggervall menar i sin avhandling *Folkhemsk film* att film är en representationsform som genom ett samspel mellan ljud och bild skapar mening och att filmer är meningsbärande produkter som människor använder och tolkar inom ramen för sin livsföring och filmernas berättelser kan av människor som delar samma referensramar tolka en films berättelse på ett

likartat sätt. För Tiggervall handlar analysen av ett kulturellt fenomen som film om att upptäcka mönster som kan bidra till att reproducera befintliga maktförhållanden och orättvisor (2005:2,7). Jag tycker att man kan se på tv-program på samma sätt som en film enligt Tiggervalls synsätt och att man genom att studera tv-program kan nå samma förståelse för ett kulturellt fenomen. Jag finner att en medieanalys är den mest lämpliga metoden för min frågeställning och mitt syfte eftersom den möjliggör en analys av hur överviktiga representeras i media.

6. Analys av programmet

Jag vill i denna analys se hur diskursen om överviktiga synliggörs, reproduceras och vidmakthålls i programmet *Du är vad du äter*. Detta kommer jag att göra genom att diskutera och belysa de frågor som presenterats i uppsatsen med hjälp av de teorier och litteratur jag läst och såklart utifrån mitt empiriska material. Jag har en kritisk hållning till mitt material men kommer att belysa detta från olika perspektiv för att ge en så holistisk bild som möjligt. Dock måste jag framhålla att det är min subjektiva förståelse för materialet som ligger till grund för analysen. Det är ibland svårt att skriva ner det man ser i bild så min uppmaning åt er är att se ett avsnitt av programmet för att bilda en egen uppfattning. Jag kommer att avsluta analysen med en sammanfattande diskussion och reflektion.

6.1. Diskursen om övervikt

Det material som ligger till grund för denna uppsats är ett av de forum i samhället där överviktiga presenteras och förevisas för oss utifrån ett visst perspektiv och utifrån en viss diskurs. I programmet använder man sig mycket av bildens hjälp för att spela på denna stereotypa bild som finns av överviktiga, detta gör också att vi som tittare kanske inte uppmärksammar att vi levereras en viss kunskap eller föreställning medan annan negligeras. Man kan se programmet som den typ av tv-produktion som Bourdieu kallar *fait divers*⁷ (1998: 73f). I programmet spelar man mycket på att framställa deltagarna så ofördelaktigt som möjligt, detta görs dels genom att filma i närbild när de äter skräpmat⁸, man får se avföringen då de genomgår kolonspolning och denna bild förstärks genom ”experternas” bemötande. Exempel på detta är då Anna Skipper ifrågasätter hur en deltagare kan ligga och titta på sin sambos mage i sängen ”*Då ska man vara bra kär*” (26/10-06). I programmet talas en hel del

---

⁷ En viktig skillnad härvid är att Bourdieu inte anser att denna typ av Tv-produktion har ett politiskt budskap. Jag menar att programmet *Du är vad du äter* har både ett politiskt budskap och är av politiskt intresse.

⁸ Begreppet skräpmat används utifrån den mat som benämns som onyttig i programmet

om deltagarnas avföring och toalettvanor vilket är ett ämnesområde som i alla fall hos mig väcker en viss motbjudande känsla. Gillian redogör detaljerat för de olika egenskaper hon sett i deltagarnas avföringsprov. Hon säger ”Du måste rapa och fisa som om det inte fanns en morgondag” (21/7-06).

I samtliga program visas deltagarna upp i underkläder medan speakern presenterar dem. Man filmar ofta ur ett underifrån perspektiv vilket gör att deltagarna ser ännu större ut. Bilderna tycks vara menade att väcka uppmärksamhet, exempelvis så inleds ett av avsnitten med en närbild på deltagarens mage, som fyller upp hela tv-rutan (21/7-06). Närbilderna då deltagarna äter skräpmat verkar också syfta till att skapa äckel både för maten och för de som äter denna mat. Detta förstärks genom den oaptitliga presentationen av den mat deltagaren ätit under en vecka. ”Maten skulle kunna mätta en hel familj” (5/10-06). Deltagaren blir ofta rejält omskakad då hon/han ser vad de ätit, de blir äcklade och några säger att de skäms för vad de ätit. Ofta exemplifierar man hur mycket fett maten innehåller genom att visa det i exempelvis grädde. Man använder sig även av skräpmat genom att likna den vid deltagarens kroppsfett. Anna Skipper hittar en falukorv i kylan hos en deltagare och klappar honom på magen och frågar om det är slanka ringen som ligger där. Detta förstärks ytterligare vid slutvägningen då deltagaren får sin förlorade vikt i falukorv hängd runt sin hals (5/10-06).

Inom fait diversgenren använder man sig ofta av allmänna övertygelser i tv för att alla ska förstå budskapet (Bourdieu 1998: 45). A. Johansson menar att det tycks ”*legitimt och självklart att tala om fetma som något fult och äckligt, och om feta personer/.../ som det fulaste och äckligaste man kan tänka sig*” (1994:24). Förutom att man i programmet både visuellt och verbalt använder sig av den stereotypa bild som finns om överviktiga så appellerar man även till andra känslor hos tittarna och då tänker jag främst på känslor som skuld och skam. ”*Det verkar som om Ni inte bryr Er. Hur kan Ni ge sådan smörja till Era barn varje dag?*”(13/7 -06). Genom ironiska kommentarer och förödmjukande bilder skapar man skuld och skamkänslor hos deltagarna vilket jag menar även genererar dessa känslor hos tittarna. Frågor som ”*räcker måttbandet*” då deltagarens midja mäts (26/10-06) och ifrågasättande av deltagarens val av livsstil ”*Du som inte ens kan sova själv på nätterna utan mask*”(26/10-06) är exempel på sådana kommentarer. När deltagarna avslöjas med fusk så ”bestraffas” de genom att uppläxas. Ett exempel är när Sebastian avslöjas med att inte varit på gymmet enligt föreskrivet schema: ”*Ska du ha BH om fyra veckor? Nu får du ju bestämma dig*”(5/10-06). Jag menar att detta skapar ett förakt och en oförståelse för deltagarna hos

tittarna. ”Varför utsätter du dig för detta?” (5/10-06). Tydligt är att denna negativa bild som finns om överviktiga och som synliggörs i programmet har internaliserats hos deltagarna. En av deltagarna uttrycker sig om sin kropp på detta sätt: ”Det är hemskt för mig att se, och det måste vara ännu värre för andra som inte är vana vid det” (29/7-06). Utifrån framställningen och bemötandet av deltagarna i programmet kan man ju fråga sig vem som vill identifiera sig med dem? Vem vill riskera att falla utanför normen? Och hur har denna norm skapats?

6.2. Disciplinen över kroppen

Turner poängterar att bantning och formandet av kroppen idag är en etablerad vetenskap och detta är även något som T Johansson lyfter fram (1984, 2005:25). Inom bantningsindustrin har man skapat olika mätmetoder för att kunna kartlägga vem som är normalviktig och vem som inte är det. Den mest välkända metoden som kan nämnas är BMI (Body Mass Index) som används bl a inom sjukvården. Om man nu finner sig ligga utanför det ”normala” så finns det en uppsjö av tekniker och metoder att tillgå för att rätta till problemet. I *Du är vad du äter* förevisas ett antal av dessa, framförallt i den svenska versionen. Deltagarnas vikt och fettmängd vägs dels på en speciell våg och dels i en oxi chec och bod pod. Man mäter midjan och deltagarna får genomgå olika behandlingar som exempelvis oxi cell förbränning, yoga, spinning och massage med råsidenvarnar. Jag avser inte här att redogöra för dessa olika metoder eller effekten av dem utan vill snarare belysa den uppsjö av metoder som står till buds och som man kan använda sig av. Detta kan förstärka bilden av den överviktiga som lat och omotiverad, då man trots alla dessa metoder fortfarande ”väljer” att vara tjock. Både T Johansson och A Johansson lyfter fram i respektive litteratur att forskningen och kunskapen kring övervikt, olika mätmetoder och hur man når sin idealvikt är motsägande och ofta inte vilar på vetenskaplig grund men de menar att fler och fler av samhällets individer idag faller in under kategorin överviktiga och därför är detta ett problem för allt fler människor (jfr.2006, 1999). I programmen framgår det inte att övervikt och bantning är något som berör en stor del av befolkningen utan problemen individualiseras och deltagaren ses som personligt skyldig till sin övervikt och sina kostvanor. Aspekter som kan ha påverkat och genererat övervikten och livsstilen utifrån den medverkandes omgivning tas inte i beaktande och osynliggörs därmed för tittarna.

Anledningen till att disciplineringen och formandet av kroppen kan ha fått så stor genomslagskraft och blivit en väldokumenterad vetenskap är att kroppsfett ses som något kontrollerbart och påverkbart och detta är också en av orsakerna till att reaktionen mot

överviktiga är så mycket starkare än mot andra typer av stigma som inte ses som kontrollerbara (Jfr Turner 1984 samt Hogg o Vaughan 2002: 363). Detta kan tänkas vara en av anledningarna till att den syn på överviktiga som växt fram sedan slutet av 1800-talet är att de som är överviktiga har en bristande viljestyrka, dålig karaktär och en urusel moral. Det verkar vara så att man ser en människas kroppsstorlek som en indikation på individens inre tillstånd (jfr Bordo 1993). ”*Det krävs en vilja av stål för att förändra en livsstil*” (21/12-06). Bordo menar att den slanka kroppen symboliserar vissa egenskaper som vi värderar högt i vår kultur som exempelvis oberoende, självkontroll och självständighet (1993). Även T Johansson diskuterar denna moraliska aspekt av synen på övervikt. Han menar att så länge det saknades medicinska argument mot övervikt så använde man sig av moraliska skäl för bantning och diet (2005: 123). Turners tolkning av synen på det moraliska är till viss del en annan. Han menar att medan 17 och 1800-talets budskap om bantning hade en religiös innebörd som handlade om självkontroll så har vetenskapen och forskningen bantning på 1900-talet snarare en effektiv och rationell innebörd. I Storbritannien började man vid denna tid att utforska kaloriintagets effekt och individens energiförbrukning (1991: 164f). Denna forskningsansats har idag spritt sig över hela västvärlden. Turner menar att bantning på 1900-talet utvecklades till en progressiv individualiserad, sekulariserad och rationell process att denna process ledde fram till idén att använda sig av dieten för att kontrollera själen och människors begär gradvis försvann (Jfr Turner 1984:170). Min tolkning utifrån litteratur och material är att utvecklingen har lett fram till att man idag använder sig av både medicinsk vetenskap, olika typer av mer eller mindre etablerad kunskap om kroppen samt den moraliska aspekten för att argumentera för och vidmakthålla ett slankt ideal.

Den moraliska aspekten exemplifieras vid ett flertal tillfällen i programmet både genom hur man talar till och framställer deltagarna ”*Du har varit lat och nu måste du ta tag i ditt liv*” (5/10-06). Man visar deltagarna när de ligger framför tv-n ätandes på chips och godis, bilden förstärks genom att deltagarna är klädda så att delar av kroppen inte får plats i dessa (26/10-06). Ett belysande exempel att man anspelar på deltagarnas intelligens är när en av dem ska lära sig att laga den nyttiga maten. Man får som tittare se hur hon river sig på rivjärn och försöker slå sönder en nöt med en hammare alltmedan speakern kommenterar hennes klumpighet och dumhet (19/10-06). Deltagarna ska i de flesta fall utföra någon slags träning vilket de knappast är i ett skick att kunna utföra elegant eller ens klara av. Detta ger en bild av deltagaren som misslyckad, klumpig och lat. Jämförelser görs ofta mellan deltagaren och ”experten” i dessa träningsmoment. Vid ett tillfälle ska en deltagare ha vattengympa

tillsammans med Anna Skipper. En del av filmningen sker under vattnet, först på deltagarens kropp sedan Annas, med fokus på baken och magen. Dessa bilder visar en inte allt för smickrande bild av deltagaren utifrån det rådande kroppsidealet i vårt samhälle medan ”expertens” kropp faller innanför normen (19/10-06). Flera av deltagarna blir diagnostiserade som socker eller kolhydratberoende och ”experterna” gör liknelser till drogmissbrukare. Denna diagnos stärker inte precis bilden av deltagarna i moraliska och psykiska hänseenden samtidigt som jag ställer mig mycket frågande till hur man kan jämföra överviktigas matvanor med narkotikamissbruk.

Som jag tidigare lyft fram så har en andel av de överviktiga internaliserat bilden av omvärldens syn på dem och min tolkning av detta utifrån mitt material är att dessa överviktiga underordnar sig den rådande normen och gör allt för att passa in i den. Att man ställer upp i ett program som *Du är vad du äter* är för mig bevis på den ultimata formen för underordning. Här har jag stöd i A Johansson då hon menar att anledningen att man ställer sig på vågen hos viktväktarna inte innebär att man är ett passivt offer utan i högsta grad aktiv i att skapa sin egen underordning (1999:29). Vilka andra maktstrukturer kan då märkas i diskursen om överviktiga och hur exemplifieras dessa i programmet?

6.3. Maktstrukturer

Ett centralt antagande inom diskursanalysen är att man genom att visa och legitimera viss kunskap samtidigt undanhåller annan kunskap och på detta sätt skapas en maktstruktur. En sådan maktstruktur kan urskiljas i programmet genom att utformningen som har klara likheter med den typ av kunskapsprogram som Gerathy och Lusted illustrerar (2003). A Johansson menar att man sällan informeras om vilken slags fetma eller fett som är farligt men detta gäller inte för dessa program (1999: 22f). Man får tydlig information om vilket slags fett man ska undvika och även information om vad fetma och skräpmat kan leda till. I den brittiska versionen förekommer även statistik över olika överviktsrelaterade sjukdomar i landet. Vad som ska sändas i tv är det de som producerar programmen som bestämmer och det är även de som besitter makten över vems kunskap som anses relevant. Bourdieu skulle nog säga att tv-producenterna ofta väljer att sända och producera det sensationella, det som han kallar kulturell fast-food för att stå sig i konkurrensen om tittarsiffrorna (jfr Bourdieu 1998: 45f). Jag menar att de som ligger bakom vad som sänds alltså de som bestämmer över tv-produktionen är de som har makten över mediet. Bakom detta ligger självklart ekonomiska och politiska intresse som faller utanför denna analys men som är värt att poängtera. Dessa tv-producenter

kan dels vara det Featherstone kallar ”de nya kulturförmedlarna” och dels kan de använda sig av sådana kulturförmedlare för att producera program som *Du är vad du äter*. Jag menar att ”experterna” i programmet är ett exempel på dessa nya kulturförmedlare som i vår kultur inte bara blivit fler och fler utan även fått mer inflytande över hur vår kultur utformas (jfr Featherstone 1994). Här finns således en grupp i samhället som skapar och påverkar det som anses betydelsefullt och väsentligt för oss. För denna grupp ”kulturförmedlare” är det viktigt att skapa legitimitet och definiera sig mot andra grupper. Hur de skapar denna legitimitet återkommer jag till senare i min analys.

I programmet återfinns den rationalitetsprocess som Turner beskriver och som lett fram till dagens moderna samhälle. I denna process hyllas det rationella idealet likväl som det rationella beteendet och övervikt ses som en symbol för det irrationella (1984, 1991). Detta synliggörs genom upplägget på själva programmet och då avser jag ”experterna” som mycket bestämt mer eller mindre marscherar in i deltagarens hus och resolut rensar ut allt som ses som onödigt ur kyl och skafferier. Detta görs medan kunskap som ses som relevant systematiskt rabblas upp av ”experten” för att sedan presentera ett fast och välplanerat schema för deltagaren om hur hon/han ska lyckas ändra sin livsstil och sina matvanor på åtta veckor. Detta schema inbegriper såväl mattider och träningsschema som när och hur mycket sömn deltagaren bör ha. ”Experten” talar noggrant om vad den dåliga maten gör med kroppen och redogör också exakt för vad deltagaren får äta och dricka. *”Vanlig mjölk är aja baja”* (19/10-06). Genomgående poängteras att det beteende som deltagarna har ses som förkastligt och irrationellt och de måste korrigera detta beteende för att klara av att förändra sina kostvanor. Ändringen av deltagarens livsstil bör alltså ske enligt ett fast schema som inte tillåter några felsteg eller misslyckande. Att ”expertens” schema följs kontrolleras genom övervakningskameror på gym och arbetsplats men även att ”experten” avslöjar deltagaren på plats. Exempel på detta är när Katarina (19/10-06) avslöjas av Anna Skipper ätandes en röd pölse i på en resa till Danmark. ”Experterna” är mycket tydliga med att det främst är av hälsoaspekter som deltagarna bör gå ner i vikt men trots detta så är det främst deltagarnas förbättrade utseende som premieras då de gått ner i vikt. *”Herregud vad du blivit liten/.../ nu får jag behålla min BH”* (5/10-06). Detta är helt i linje med det som Featherstone påpekar angående kopplingen mellan inre och yttre kroppsvård för att nå en socialt accepterad norm (jfr 1994:118). Han menar också i relation till detta att *”/.../ hälsoupplysningens budskap att övervikt är en hälsofara har absorberats av det sunda förnuftet”* (1994:120).

Av centralt intresse för disciplinering och kontroll över kroppen och den allmänna moralen har sexualiteten innehaft och har så även idag. Liksom mat och människors matintag är sexuella behov något som varierar mellan individer och därför ses som något reglerbart. Detta ämnesområde har utforskats och studerats ingående av olika instanser i samhället. Här finns även kopplingar till det rationella och moderna och precis som övervikt ses sexualitet som något irrationellt och i behov av någon form av disciplinering och kontroll. Eftersom sexualitet och attraktivitet är så starkt kopplat till kroppen och kroppsliga normer så är det en aspekt som har relevans för min analys. Historiskt sett så har sexualiteten setts som oförenlig med den kristna asketiska traditionen och människors sexualitet sågs med sina irrationella drag som ett hot mot det rationella idealet. Svaret på religiöst tvivel och köttsliga begär var enkel ”*a moderate vegetable diet and cold baths*” (Turner 1984:64). Man uppmanades även att undvika starka kryddor i maten för att minska sina lustar. Man kan tydligt märka i programmen att vi i dagens västerländska samhälle har en annan syn på sexualitet och kön. Medan man tidigare såg disciplineringen av kroppen som ett medel för att minska de sexuella drifterna så ses idag ett ”normalt” fungerande sexliv som en viktig del i vårt välbefinnande. Featherstone menar att man förr använde dieten för att motverka köttets frestelser medan man idag använder sig av bantning och annan kroppsvård för att frigöra dessa frestelser (1994:106). En sådan tanke om sexualitetens frigörelse är märkbart i programmet.

Båda versionerna menar att deltagarnas sexualdrift är onormalt fungerande och att detta är en av anledningarna att gå ner i vikt. Även om deltagarna av båda könen ser sexualitet och attraktivitet som en anledning till att gå ner i vikt så kan man urskilja en skillnad i vem som ses som ansvarig för denna sexualitet. I den svenska versionen är det mannens attraktivitet och potens som är i fokus. ”*Tjock mage och hängbröst, det gillar inte tjejerna*” (Anna Skipper 5/10-06). Han ses som den som ska göra sig snygg och tillfredställa det kvinnliga könet och för att kunna göra detta så måste han gå ner i vikt. Johanna vittnar om hur syrgasmasken som Eric tvingas sova med på grund av övervikten omöjliggör närhet i sängen (26/10-06). Deltagarna uppmanas även att äta starkt kryddad mat för att få fart på kroppen. Man anspelar på deras tillkortakommande som män med att likna deras kroppar med kvinnokroppar exempelvis genom att erbjuda en manlig deltagare en rosa BH. Liknande anspelningar görs av de kvinnliga deltagarna men då med syftning till det manliga könet. Det tycks vara viktigt att klargöra vad som är kvinnligt respektive manligt. Angående kvinnans sexualitet så diskuteras mens och mensvärk och problem på detta område förklaras utifrån överviktsproblematiken. I den brittiska versionen är det kvinnans sexualitet som man specifikt behandlar. Det diskuteras

olika underlivsproblem och kvinnans bristande sexlust som förklaras ha sin grund i matvanor och övervikt. I denna version så ses också kvinnan som den som har ansvar för matlagningen och indirekt hålls ansvarig för makens och barnens övervikt. ”*Om du älskar honom ska du inte ge honom denna mat*” (Gillian 21/7-06). I avsnittet om familjen Hobday så skuldbeläggs framförallt mamman i familjen för barnens övervikt, detta görs till viss del inför barnen. Genom detta så undermineras och ifrågasätts hennes legitimitet och lämplighet som mamma både inför hennes familj och för tittarna.

Ofta menar man idag att en god kost och motion gynnar den sexuella förmågan och förutom en skiftande syn på sexualitet så har synen på hur man ser på den vältränade kroppen ändrats (jfr Featherstone 1994:117). Från att muskler varit en symbol för under/arbetarklass så har det idag blivit en symbol för att man har den rätta inställningen (Bordo 1993). Turner kopplar detta till kapitalistiska intressen och menar att dessa gjorde att man började forska inom arbetarklassen främst för att maximera arbetskraften (1991: 166) Kroppen har historiskt sätt varit en markör för välstånd och det slanka idealet startade i de övre samhällsklasserna, först bland aristokratin som hade ett behov av att skilja sig från borgarklassens längtan av att visa upp sitt välstånd och sin makt. Borgarklassen snappade så småningom upp detta ideal och med sin tro på rationalitet och viljestyrka så kom de att använda detta ideal för att definiera sig och få kontroll över arbetarklassen (jfr Bordo 1993, A Johansson 1999, Turner 1984, Stearns 1997). De medverkande i de avsnitt jag studerat är inte hemmahörande i de övre samhällsklasserna (förutom i avsnittet Fatland) och detta baseras utifrån deras sätt att klä sig, deras jobb och deras sätt att tala. Dock talas det inte explicit om klasstillhörighet i programmet men tydligt är att de inte har någon möjlighet att som Skeggs beskriver - omvandla sitt kapital förrän de gått ner i vikt (1999). Detta visas genom att deltagarna inte längre klarar av att göra aktiviteter som de tidigare utfört som exempelvis golf och rugby. Inte heller kan de gifta sig eller ses som attraktiva individer förrän de gått ner i vikt. Kan man då i någon mån se överviktiga som en grupp eller ”klass” i samhället som oavsett utbildning eller övriga kapital främst ses som överviktiga? Jag anser att stigmatiseringen av överviktiga till viss mån överskrider kategorier som klass och kön. Med detta menar jag att oavsett vilken social klass man har sitt ursprung i eller vilket kön man är så tillhör man till viss del kategorin överviktiga. Den avhumaniserande behandlingen av överviktiga som synliggörs i *Du är vad du äter* gäller alla överviktiga och budskapet i programmet riktar sig mot alla överviktiga som tittar. Den stereotypa bild som förmedlas i programmet och som är förankrad i samhället drabbar alla som faller in i kategorin. Även om erfarenheten av att vara överviktig skiljer sig

åt mellan kön och klass så finns det en gemensam grund eller identitet som kan ses som sammanhållande för kategorin överviktiga. Jag menar att diskursen om överviktiga överskrider sociala skillnader samt skapar en gemensam erfarenhet av stigmatisering och exkludering.

Kanske kan man tolka klasstrukturen i programmet som att osäkerheten och behovet av att legitimera sin livsstil hos de ”nya” kulturförmedlarna gör att de på detta sätt visar sin ”makt” över arbetar/underklassen eller över gruppen överviktiga? Detta görs i programmet genom den överrumplande och nedbrytande process som jag tidigare beskrivit men även genom en stor sakkunskap om ämnet mat och övervikt. Denna kunskap ifrågasätts i princip inte i programmet och vid de tillfällen någon deltagare är kritisk eller ifrågasättande så stärker detta snarare bilden av deltagaren som ointelligent. Kunskapen legitimeras på en rad skilda sätt. Ett exempel är att man förstärker det som ”experterna” säger med ett läkarbesök där läkaren ofta upprepar den information som tidigare uttalats. Man visar sin makt genom att man vid går in i deltagarens hem då denna ligger och sover eller spelar dator med hörlurar på (19/10-06 samt 5/10-06). I den svenska versionen använder man sig av kändisar som deltagare – detta ger en bild av att ”experten” till och med får tillrättavisa kändisar.

Tydligast blir ändå ”experternas” makt då man ställer den kunskap som ”experterna” tillhandahåller mot den kunskap som Marilyn i avsnittet Fatland förmedlar. Marilyn utges för att vara en ”expert” men hon ges inte någon av den självklara status som Anna och Gillian har. Deltagarna i Fatland är från början skeptiska mot Marilyn ”*Hon påminner mig om det jag ogillar hos mig själv*”. ”*Hon pratar bara en massa smörja*” Och kanske det mest illustrerande exemplet: ”*jag vill inte gå med i hennes fetknoppsarmé*” (sagt om Marilyn 29/7-06). Till skillnad från de andra ”experterna” så ifrågasätts Marilyn och hennes metoder av deltagarna hela tiden och Marilyn avslöjas även med att ljuga för deltagarna. Man får se när Marilyn blir ledsen och upprörd av kritiken. Denna bild får man inte av de andra ”experterna” som framställs som rationella och effektiva. Intressant här är att lyfta fram Bordo som menar att överviktiga som anser att de är lyckliga trots sin övervikt uppfattas som att inte följa spelets regler och dessa människor blir ofta misstrodda av sin omgivning (1993).

6.4. Sammanfattning och utvärdering av analysen

Framställningen av överviktiga ligger helt i linje med det rådande kroppsideal som finns i samhället vilket underlättar för vår förståelse och uppfattning av deltagarna. Detta ideal har sin bakgrund både inom religionen, i moderniteten och i det rationella tänkandet.

Representationen av de överviktiga uttrycks explicit i både bild och tal medan andra budskap är mer underliggande, exempelvis den sexuella normen, eller rent av helt osynliggjorda. Sådana aspekter är det omgivande samhällets roll och vem som har ekonomiskt intresse av att vidmakthålla vissa sociala normer. Jag skulle vilja hävda att bantning är något som alla kvinnor i dagens västerländska samhälle måste förhålla sig till på något sätt och detta börjar också breda ut sig bland männen. Men att bantning är ett generellt problem är inte något som framträder i programmet utan överviktsproblematiken individualiseras. Att övervikten kan ses som en enkel förklaringsmodell på andra problem framkommer inte heller utan både ”experter” och deltagare är bara allt för villiga att skylla alla problem på övervikten. Min studie belyser också hur till viss del sociala problem (som ensamhet, avsaknad av sociala nätverk, kriser i familj eller parförhållande eller arbetslöshet) förvandlas till medicinska problem som kan åtgärdas av experter. Jag tror att människans behov av en diagnos eller en förklaring till sina problem spelar roll här. Detta kan även ses utifrån den rådande bild som finns i samhället nämligen att man genom att bli smal automatiskt också blir lycklig (jfr A Johansson 1999:17).

Jag har i enlighet med mitt syfte i denna analys belyst hur överviktiga kan framställas i tv och hur man sänder ut ett budskap till tittarna genom att använda sig av allmänna övertygelser och starka känslanspelningar. Jag har utifrån vald litteratur redogjort för hur diskursen om överviktiga växt fram och visat på hur det slanka idealet kan ses som en social konstruktion och norm i vårt samhälle som vidmakthålls på skilda sätt. Jag har även studerat mitt material för att se vilka andra budskap och normer som synliggörs i programmet som exempelvis sexualitet. Att göra en medianalys av ett tv-program innebär att man observerar ett material som kan tolkas och analyseras på en mängd olika sätt. Det finns så att säga en rik källa att ösa ur vilket så klart är mycket intressant och intellektuellt stimulerande men det innebär samtidigt att man är tvungen att begränsa sig och ibland även välja bort infallsvinklar och perspektiv som tycks fascinerande att utforska. Exempel på sådana är i detta sammanhang den ekonomiska struktur som är kopplad till det Featherstone kallar konsumtionskulturen men även kopplingen till de kapitalistiska intressena som jag menar förklarar en betydande del av både överviktsproblematik, dåliga kostvanor och bantningshysterin. Det finns en väl etablerad

marknad inom bantar och träningsindustrin som har ekonomiska intressen av att profitera den kroppsliga normen. Andra exempel på perspektiv som fallit utanför min analys är att förklara mitt ämne utifrån ett postmodernistiskt synsätt och med hänvisning till det reflexiva projektet. Det hade även varit intressant att söka förståelse för ämnet utifrån sociologiska teorier om vårt samhälle som ett risksamhälle. Här är en relevant fråga varför det är en sådan fokusering på övervikt just nu? Att studera tv innebär, som jag tidigare nämnt, sällan att man kan nå någon enkel slutsats men jag ska avsluta med några reflektioner utifrån min analys.

7. Avslutande reflektioner

Det är intressant att fråga sig vilken funktion program som *Du är vad du äter* fyller. Jag menar att förutom att vidmakthålla en diskurs så skapar man hos tittarna en, och här lånar jag Skeggs begrepp, disidentifikation det vill säga en känsla av vad man inte är och inte identifierar sig med (1997). Detta leder till att förstärka en vi och dom- känsla samtidigt som det klargörs vad och vem som kan ses som normal och vem som faller utanför normen. Trots att det säkert är många, i alla fall om man tittar på *Du är vad du äter*: s hemsida, som får idéer och tips från programmet så ser jag detta inte som ett tecken på att man identifierar sig med deltagarna utan främst att man inte vill bli som deltagarna. Det är också tänkbart att en del av tittarna faktiskt identifierar sig med deltagarna och känner att de har samma problem som de och i detta kan tolkas som att programmen för dessa tittare förstärker känslan av att de också bör ändra sin livsstil. Jag menar att programmen skapar en strävan efter normalitet det vill säga det som ses som normalt i vårt samhälle. I detta så vidmakthålls en underordning som jag vill hävda delvis har ett religiöst ursprung. Jag tycker att budskapet och upplägget i programmet kan ses som en sekulär instans som fyller en liknande funktion som kyrkan en gång gjorde, här avser jag specifikt likheterna med skuldbeläggning, syndernas bekännelse, botgöring och hur man når frälsning. Jag anser också att man genom dessa program kan urskilja den typ av maktutövning som Foucault så väl beskriver i *Övervakning och Straff* (1998).

Jag har visat hur diskursen om överviktiga skapar ett specifikt kunskapsobjekt ”de överviktiga”. Detta kunskapsobjekt ses som viktigt att uppfostra och disciplinera men konstruktionen av de överviktiga som specifik grupp som skilda från ”de normala” belyser mer det samhälle som vi lever i än synen på fetma. Genom detta synliggörs hur kategorier skapas och produceras i det moderna samhället samt hur avvikelser genereras utifrån det rationella och moderna idealet. Den tydliga tendensen att avhumanisera och patologisera de

kroppar som överskrider den kulturella normen reglerar också hur andra kroppar (gamla, funktionshindrade etc.) lokaliseras inom en samhällshierarki. Jag instämmer med de författare som hävdar att ett ifrågasättande av det slanka idealet till viss del även innebär ett ifrågasättande av några av de tankar som grundat moderniteten (jfr ex Foucault, Turner, Bordo, Johansson). Dessa tankar och ideal menar jag är starkt förankrade i dagens moderna samhälle liksom hos individerna i dessa samhällen. Kanske ses överviktiga som en ”felande” länk i byggandet av det moderna samhället? Kanske är det därför avvikelser från det moderna idealet väcker så starka känslor och ses som så viktiga att förändra? Historiskt sätt finns det bara alltför många exempel på hur grupper som ansetts falla utanför normen behandlats och bemöts.

Jag anser att vi behöver sociala och kulturella normer för att vårt samhälle ska fungera och göras begripligt för dem som ska leva i detta samhälle. Dock menar jag att vi i bland skulle behöva ifrågasätta det som vi anser vara ”sanningen” eller det rätta sättet att leva. Denna uppsats försöker se vad som ligger bakom en sådan social och kulturell norm och ifrågasätta den. Trots att synen på övervikt är föränderligt över tid och mellan kulturer så är övervikt ett reellt problem i vårt västerländska samhälle idag som dels påverkar de som ses som överviktiga genom att stigmatiseringen leder till begränsningar i deras vardag och dels de som gör allt för att inte falla utanför normen. Här tänker jag främst på alla de kvinnor som i sin strävan efter ett slankt ideal ägnar en massa energi och tid åt bantning och träning. En extremvariant av detta är såklart de flickor och kvinnor som lider av ätstörningar som anorexi och bulimi. Jag tror att media spelar en stor roll för spridandet och vidmakthållningen av det slanka idealet likväl som för diskursen och stereotypen av överviktiga. Det jag finner mest upprörande är att *Du är vad du äter* sänds på tider som möjliggör att både små och lite äldre barn tittar på detta program. Som jag tidigare nämnt så anser jag att barn inte har samma förmåga som vuxna att sälla i informationen som sänds i Tv utan allt tolkas som sant. Bordo redogör för en statistik som visar att 80 % av nioåriga flickor som varje dag tittar på något bantningsprogram (1993). Det behöver väl knappast ifrågasättas vilka kroppsideal dessa barn kommer att se som eftersträvansvärda?

8. Referenser

Litteratur

Barker Chris 2003: *Cultural Studies; Theory and Practice*. London: Sage

Berger Asa Arthur 1991: *Media Analysis Techniques*. USA: Sage

Bordo Susan 1993: Den slanka kroppens budskap. Ur: *Kvinnovetenskaplig Tidskrift* nr.2.sid.3-18: Umeå

Bourdieu Pierre 1998: *Om Televisionen*. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag

Featherstone Mike 1994: *Kultur, Kropp och Konsumtion*. Stockholm: Brutus Östlings Förlag

Foucault Michel 1998: *Övervakning och straff*. Lund: Arkiv Förlag

Gaunlett David & Hill Annette 1999: *Tv Living; Television, culture and everyday life*. London: Routledge

Gerathy Christine & Lusted David(ed) 1998: *The Television Studies Book*. Great Britain: Arnold

Giddens Anthony 1996: *Modernitetens Följder*. Lund: Studentlitteratur

Goffman Erving 2003: *Stigma – den avvikandes roll och identitet*. Göteborg: Prisma

Hogg A Michael & Vaughan M Graham 2002: *Social Psychology*. England: Pearson Education Limited

Johansson Anna 1999: *Elefant i Nylonstrumpor. Om kvinnlighet, kropp och hunger*. Göteborg: Anamma

Johansson Thomas 2006: *Makeovermani. Om Dr. Phil, plastikkirurgi och illusionen om det perfekta jaget*. Stockholm: Natur och Kultur

Lernesjö Rebecca 2004: *"No disrespect" om representation av klass och genus i dokumentär tv-underhållning*. Sociologiska Institutionen : Lunds Universitet

Nyberg Ulrica 2004: *Att ha fetma – bemötande och strategier i det sociala rummet*. Sociologiska Institutionen: Lunds Universitet

Sahlin Ingrid 1999: Diskursanalys som sociologisk metod. Ur: Sjöberg Katarina (red). *Mer än kalla fakta; kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur

Skeggs Beverly 1999: *att bli respektabel. Konstruktioner av klass och kön*. Göteborg: Daidalos

Stearns N Peter 1997: *Fat History; Bodies and Beauty in the Modern West*. New York: University Press

Tiggervall Carina 2005: *Folkhemsk film; med "invandraren" i rollen som den sympatiska Andre*. Umeå Universitet

Turner Bryan 1984: *The body & society; Exploration in Social Theory*. Oxford: Basil Blackwell

Turner Bryan 1999: The discourse of Diet. Ur: Featherstone M & Hepworth M & Turner B(ed). *The Body; Social Process and Cultural Theory*. London. Sage

Tv-program

Du är vad du äter (2006) Titan Television, TV3

13/7-06 kl.18.25

21/7-06 kl.18.25

29/7-06 kl.20.00

5/10 -06 kl.20.00

19/10-06 kl.20.00

26/10-06 kl.20.00

21/12-06 kl.20.00

Internet

www.annaskipper.se 7/12-06

www.tv3.se 20/12-06

www.wikipedia.org 7/12-06